

[Ministeren for offentlige arbejder.]

til at komme i gang med tunnelbaneprojektet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Lars M. Olsen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om planlægning af Køge Bugt-området.

(Lovforslaget findes i tillæg A, sp. 3709, fremsættelsen i tidenden sp. 5279).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Hougaard: I al almindelighed skulle der ikke være noget stort problem i det foreliggende lovforslag, idet ministeren foreslår, at der skal nedsættes et udvalg, som skal være rådgivende og vejledende ved planlægningen af en udvikling fremover i et område. Men der er det ved det, at lovforslaget angår et meget vigtigt problem for storbyens beboere og for omegnens beboere. For mange, mange mennesker, som har deres bolig og deres erhverv i storbyen, er det en ønskedrøm at få et lille hus med en have, med urtegård og rosegård, ude på landet. Man har altid før talt om strømmen fra land til by, men den er i nogen grad ved at afløses af en strøm den modsatte vej, fra by til land.

Nu er det sådan, at for Københavns-egnens vedkommende er mulighederne for udflytning nordpå og vestpå ved at være helt udtømt, og derfor bliver det egnen syd for København, nærmere betegnet egnen langs Køge Bugt, der bliver fremtidens udflytterland. Jeg ved godt, at der er nogle, der er tilbøjelige til at betragte problemet om en S-bane langs Køge Bugt som et problem om en udflugtsbane for storbyen, og der er naturligvis det rigtige

i det, at vi må skabe åndehuller, vi må skabe grønne områder for byens beboere. Men jeg synes nu egentlig, det er vigtigere, at vi gør det muligt også for jævne, almindelige mennesker at bygge sig et hus på landet, og der er altså faktisk ikke mange muligheder andre steder end netop ude langs Køge Bugt, hvor man har vand, og hvor man til sin tid også får skov.

Så er det, problemet rejser sig, efter hvilken plan denne bebyggelse skal ske. Vi har bitre erfaringer for, hvordan det kan gå, når en bebyggelse får lov til at foregå planløst. Først i trediveerne åbnede man den nye Køgevej — d. v. s. den gamle Køgevej — som landets første cementvej og mente, at man dér havde fået lavet noget rigtig godt. Vejen blev dog meget hurtigt for smal til den trafik, der kom til at gå ad den. Det var én side af sagen; men en anden og lige så vigtig side var, at man ikke byggede efter plan, men tillod, at der efterhånden blev en landsbygade lige fra København til i nærheden af Køge. Vejen er en hovedvej, og den har en mængde indfaldsveje, som nu volder store besværligheder i trafikken. Vi så et eksempel på det forleden dag, da blot det, af en af statsbanernes røde busser skulle køre ud fra sin holdeplads, i løbet af et øjeblik skabte standsning i trafikken med en kø på 2-3 rækker over en halv kilometer; det var årsag til en ulykke med mange lem-læstede.

Enhver, der kender lidt til forholdene, ved, at det er galt, at man ikke sørgede for at gennemføre udbygningen sydpå — såvel vejen som bebyggelsen — efter en plan. Jeg mener, man er inde på det rigtige, når man nu faktisk tænker sig at etablere baneanlæggene og anlægge vejene før bebyggelsen. Jeg tror, det er den rigtige måde at ordne forholdene i en storbys omegn på, og det må da også være det billigste. Det må da være meget billigere at ekspropriere jord til en bane eller til en vej, når grundene ikke i forvejen er solgt og udstykket eller måske endda bebygget, så man må rive opførte huse ned. Derfor er problemet om planlægningen af udviklingen i Køge Bugt-området stort og vigtigt, og det var det, jeg mente, når jeg sagde, at dette forslag angår et meget vigtigt problem.

[Hougaard.]

Det er også naturligt, at man planlægger for hele området. Jeg ved godt — jeg er lokalkendt dér — at kommunerne gør et stort stykke arbejde. Ikke mindst i en kommune som Greve-Kildebrønde kommune, hvor der er sket en voldsom udvikling, har man lokalt gennemført planlægning, byplanlægning og alt det dér, men har ikke haft de muligheder, som foreligger, når samarbejde med de omliggende kommuner gennemføres. Man behøver blot at tænke på sådan en ting som kloakerings-spørgsmålet. Det må løses i fællesskab af flere kommuner med de rensningsanlæg, som må laves. Hvis man ikke vil lade snavset løbe ud i Køge Bugt og forurene det dejlige badevand dér, må der laves rensningsanlæg, og skal det ikke blive alt for dyrt, må det gøres i fællesskab af flere kommuner. Derfor er den højtærede ministers forslag — jeg kunne sige: et ord i rette tid, men vil hellere sige, at det er på høje tid, det kommer. Der må gøres noget, og der må gøres noget nu. Derfor skal ministeren have tak for, at lovforslaget er fremsat. Det betyder ikke et indgreb i det kommunale selvstyre; det er tværtimod en håndsrækning til kommunerne. Kommunernes indflydelse i udvalget er sikret, dels ved direkte repræsentation i udvalget, dels ved, at byplannævnet skal afæskes erklæring i visse forhold. Det kan også føjes til, at sognerådsforeningerne i det område, det drejer sig om, er gjort bekendt med planerne og er enige i principperne i dem.

I øvrigt er det tanken, at når planerne er tilvejebragt og skal gennemføres, bliver det kommunalbestyrelserne, der skal administrere denne gennemførelse, og når det er sket, skal udvalget ophæves.

Det er altså — synes jeg — et godt lovforslag, som fortjener at gennemføres — og gennemføres hurtigt. Jeg vil gerne, inden jeg slutter, komme med et lille hjertesuk, der ikke direkte har tilknytning til lovforslaget. Det drejer sig om gennemførelsen af den facadeløse motorvej, som er en nødvendighed. Jeg ved, at den er planlagt så langt, at man faktisk kun venter på indføringen til København. Man klager over, at man ikke kan blive enig med Københavns kommune om, hvordan ind-

føringen skal være. Jeg ønsker og vil gerne henstille, at dette problem hurtigt bliver løst. Denne motorvej må komme snart. Den må aflaste den gamle Køgevej. Jeg har lige fået oplyst, at man i søndags ved Greve Badehotel talte op til 23 000 biler. Det er alt, alt for meget til denne smalle vej. Selv om Roskilde amtsråd og Københavns amtsråd har udvidet vejen betydeligt og gjort den firsporet, kan den slet ikke klare trafikken.

Jeg vil altså på mit partis og egne vegne anbefale ministerens lovforslag til velvillig behandling og hurtig gennemførelse i tinget.

Axel Kristensen: Det foreliggende lovforslag om planlægning af Køge Bugt-området er som det meste af det, der kommer fra denne regering, et forslag til en bemyndigelseslov, der lægger alle afgørelser i ministerens hånd.

Ministeren nedsætter et udvalg til opgavens løsning. Hvad angår sammensætningen, siges nogle almindelige ting om, at kommuner og andre myndigheder gør indstilling om medlemmer til udvalget; men hvor mange det drejer sig om, og i hvilket indbyrdes forhold de skal repræsenteres — ikke et ord derom. Udvalget skal have sagkyndig bistand, som staten betaler. Hvem træffer her bestemmelse om, hvilke sagkyndige? Er det udvalget, er det ministeren, der ansætter? Det får man heller ikke noget at vide om.

Udvalget skal i samråd med kommuner og amtsråd lave dispositionsplaner, men minister og byplannævn skal godkende, og kommunerne skal følge dispositionsplanerne. Hvem bestemmer, hvis udvalg og kommune ikke kan enes om en dispositionsplan? Det siges der heller ikke noget om. Efter min mening er det en temmelig håbløs forvirring.

Ministeren kan efter indstilling af det udvalg, over hvis sammensætning han selv råder, bestemme, at de beføjelser, kommunen har efter byplanloven, skal overtages af udvalget. Indbyggerne i en kommune fratages al medbestemmelsesret. Udvalget skal ikke alene have teknisk bistand til at lave en dispositionsplan, men også have et administrativt apparat gennem de mange år, udviklingen til en by varer, for efter § 4 skal udvalget yde bistand ved administrationen. Boligministeren fastsætter efter sit

[Axel Kristensen.]

eget udvalgs indstilling reglerne for de kommunale myndigheders medvirken ved byplanens udarbejdelse og administration.

Naturligvis kan vi ikke medvirke til denne ministerbemyndigelseslovs gennemførelse og dermed skyde det folkevalgte element helt ud. Vi anerkender helt og fuldt — det vil jeg meget gerne understrege — at der her er en opgave, der skal løses; er de kommunale organisationer ikke i stand til at løse opgaven — og det er de måske ikke, fordi de er skabt i andre tider og under andre forhold og derfor med andre opgaver for øje — vel, så lad os drøfte sådanne ændringer, som er nødvendige, men vi vil ikke erstatte folkestyrets organer med en ministermagt, og da slet ikke når det gælder en regering med den opfattelse af ejendomsret og af rimelighed, som den nuværende regering repræsenterer.

Det er også ejendommeligt, at erhvervenes repræsentanter overhovedet ikke nævnes ved sammensætningen af det udvalg, man vil nedsætte. Når erhvervene ikke er blevet spurgt, mon det så ikke skulle være, fordi man overhovedet ikke finder rimelige arealer til erhvervsformål? Man skal gå rundt med hatten i hånden og lede efter et sted, hvor man kan lægge en erhvervsvirksomhed i dette område.

I § 5 siges det rent ud, at det er meningen, at man ud over planlægningen vil lade staten købe arealer, så den kan beherske udviklingen, hvad angår tid og økonomi. Dette kan vi naturligvis slet ikke være med til. Hvis man vil se på udviklingen, siden folkettinget gav administrationen så stor indflydelse på den, som man har gjort det gennem byplanlov, byudviklingslov og boligstøttelove, der gennem statsfinansiering af byggeriet gav regeringen så stor magt, og hertil lægger ulemperne for en naturlig udvikling i kraft af huslejelovens forskellige huslejeniveauer — huslejeniveauerne er forskellige og bestemmer derfor, hvor folk skal bo, så de ikke kan flytte hen, hvor det er praktisk for dem at bo — så ser man, at

der stadig mangler boliger, at der ikke er de fornødne arealer til rådighed, hverken for boligbyggeri eller erhvervsbyggeri, hvorfor der opstår ganske urimelige grundpriser. Arbejdernes Boligselskab er ved at købe 4 store gårde ved Brønsholm, rene landbrugsarealer, og byder dem op i 10 000 kr. pr. td. land, finansieret af den danske stat. Det er den planlægning, vi har i øjeblikket. Så er det ganske naturligt, at der opstår disse helt urimelige grundpriser.

Vi ser, at i en af de få kommuner, nemlig Gladsaxe kommune, der har gjort noget for at skabe industrikvarterer — det var, før kommunen fik den nuværende borgmester, det må jeg måske have lov til at sige — dér tager indbyggerne ind til København på arbejde, og funktionærer og arbejdere fra København rejser ud til Gladsaxes industrikvarter, fordi boligerne i Gladsaxe er nye og derfor dyrere end dem, hvis leje man kunstigt holder nede i det københavnske distrikt. Hele dette rejseri er jo tåbeligt, men det er en følge af en forkert politik, og ved bedømmelsen af de trafikproblemer, som ligger for, må der tages hensyn dertil. Det må ikke fortsætte. For mig at se er hele den plan, som man de sidste 10-12 år har forsømt at lave, én stor fallit, som man nu vil dække over ved den samling hastelove, vi stilles over for umiddelbart før samlingens slutning.

Men denne fallit kan ikke skjules, og den skal ikke skjules. Hvis samfundet, d. v. s. stat, kommuner, jordlovsudvalg og stasfinansierede foreninger, opkøber al den jord, hvor det er tilladt at bygge, får vi urimeligt høje priser for byggearealer, for så forsvinder konkurrencen. Det skal ikke skjules, at byplanarbejdet har været et arbejde med detaljer, smukke og meget udmærkede detaljer, men ikke arbejde med de store problemer, der skulle løses. For at kunne beherske detaljerne har man taget alt for små arealer ud til byggezoner, så folk, der vil bygge til erhvervsvirksomhed, må gå rundt og lede efter arealer.

[Axel Kristensen.]

Sådan noget indvirker på spørgsmålet om, hvor man må bygge skoler. Tænk bare på, hvad det betyder! Oppe i Hørsholm har man i 5 år bedt om at få lov til at bygge to skoler. Man har arealer, der hurtigt kan gøres byggemodne. De ligger omgivet af beboelser, men man kan ikke få tilladelse til at bygge disse skoler, til trods for at man i 5 år har bedt derom; og har man ingen skoler, kan man heller ikke få tilladelse til byggeri.

Det skal ikke skjules, at man kun har tænkt på mindre industri, slet ikke på storindustri. Det skal slet ikke skjules, at man ikke har forstået, at planlægningen for Storkøbenhavn ikke skulle gå ud på at sørge for, at alle udefra skal rejse ind til deres arbejde i den gamle by, endda helst inden for voldene. En plan burde derimod tvinge udviklingen, så at de få indefra måtte ud, i stedet for at de mange udefra skal tage ind. Man synes helt at glemme, at arealerne er proportionale med kvadrat på radius. Det er uhyre arealer og en uhyre mængde mennesker, der kan bo derude, i forhold til, hvor mange der kan bo på det det lille centrale areal. Det synes, som om men slet intet har lært af fejlene fra de store byer i Europa.

I en by som New York har man bygget automobilveje rundt omkring hele Manhattan, hvor man kører med stor hastighed; alligevel kan man ikke bruge automobilerne i byen, man kan ikke parkere. Skal man parkere på en eller anden byggegrund i New York, koster det 10 kr., simpelt hen fordi der ikke er plads. Man har lavet undergrundsbaner, men hvad er resultatet? Opgaven er løst forkert. Jo mere man letter muligheden for transport ind til centrum, jo flere vil derind. Opgaven er ikke løst og kan ikke løses ud fra det synspunkt, at alle skal ind til et centrum. Vi herhjemme har den store fordel, at Københavns og de andre større byers vækst sker, efter at vi har haft lejlighed til at se de begåede fejl i de store verdensbyer. Alligevel synes vi ikke at have lært noget som helst.

Når man læser det foreliggende lovforslag igennem — også det foregående lovforslag om S-banerne — ses det klart, at der kun tænkes på transport af de mange mennesker ind til byen. Jeg ønsker på ingen måde at

lægge gift for lovforslaget om Lundtoftebanen. Jeg mener, den er nødvendig, når man bygger polyteknisk læreanstalt derude. Hvis man ikke vil bygge banen, burde man ikke bygge polyteknisk læreanstalt dér. Så burde man have fulgt planerne om at bygge ved Kokkedal, hvor der er en jernbanestation. Men man ville have læreanstalten lagt dér — vel, så må man også skabe trafikmidlerne. Men når man i det foreliggende forslag argumenterer med, at alle de studerende, der bor i København, skal tage derud, så tager man helt fejl. De studerende skal da ikke bo i København, de skal ikke bruge masser af tid til at køre frem og tilbage. Det ville være helt urimeligt, om man lagde det sådan til rette. Det bliver heller ikke lagt således til rette; de skal bo derude, ellers vil det ikke slet ikke kunne gøres.

Venstre vil være med til at løse de trafikproblemer, der er skabt af en forkert ledet udvikling, for de skal jo løses. Vi vil være med til en planlægning for den kommende udvikling, også langs Køge Bugt, men den skal gå ud på at sikre det store udbud af arealer, så der bliver nok til rådighed, så konkurrencen giver rimelige priser, så der bliver rimelig mulighed for at vælge med fornuft, hvor virksomhederne skal lægges, i stedet for at lægge dem dér, hvor man allernådigst kan få lov til at lægge dem. Vi vil en planlægning, der gør det muligt at bo i nærheden af sit arbejde, så den arbejdstidsforkortelse, den moderne teknik muliggør, ikke opbruges af togrejser, hvor man stående eller på anden måde er stuvet sammen i tog, der ryster af sted, og bruger flere timer hver dag med at komme frem eller tilbage til sit arbejde.

Vi ved, at behovet ikke kan beregnes på klokkeslæt, det svinger, hver gang der er dårlige tider. Der er ingen mulighed for at sige, hvornår disse omegnsarealer skal bebygges eller bliver bebygget. I øjeblikket er der gevaldigt run på dem, men der skal ikke meget til at standse denne voldsomme udvikling. Vi mener imidlertid, at planlægning må ske efter langt større linjer end hidtil. Planlægning skal skabe større valgfrihed og tjene en naturlig udvikling. Vi vil ikke være bastet og bundet; der skal gives muligheder, og vi har ikke spor lyst til at give de folk, der hidtil har spillet fallit på disse områder, bemyndigelser.

Gottschalck-Hansen: Det turde være en ny og hidtil ukendt praksis i dansk lovgivning, at folketinget lovgiver om byplanlægning i et bestemt område af riget, således som det er tilfældet efter det foreliggende lovforslag vedrørende Køge Bugt-området. Jeg forstår meget godt det fremsatte ønske om at undgå en bebyggelse i det pågældende område efter de forhåndenværende søms princip, hvor planløse tilfældigheder præger billedet, men jeg nærer betænkelighed for de konsekvenser, der kan flyde af en sådan lovgivning, da man ved denne sætter de kommunale byplannævn delvis ud af funktion.

Der foreslås nedsat et udvalg, hvori byplannævnet ganske vist er repræsenteret, men hvor der foruden dette skal være repræsentanter for amtsrådene samt repræsentanter, der udpeges efter indstilling fra statslige og andre myndigheder. Jeg vil gerne spørge den højtærede minister: hvad forstås der egentlig ved „andre myndigheder“? Dette udtryk er nævnt to gange i det foreliggende lovforslag. Den dispositionsplan, som er påtænkt udarbejdet, skal ifølge lovforslaget forelægges boligministeren. Det bliver med andre ord staten, der får den endelige afgørelse af den struktur, bebyggelsen ved Køge Bugt skal have. Er det nu også helt rimeligt?

Jeg kan heller ikke nægte, at jeg nærer nogen, ja, megen bekymring over den beføjelse, det påtænkte udvalg får, da dette får mulighed for at varetage de opgaver, som i henhold til byplanloven ellers er henlagt til de respektive kommunalbestyrelser. Når det ærede medlem hr. Hougaard siger, at der ikke er tale om indgreb i det kommunale selvstyre, gør det ærede medlem sig skyldig i en misforståelse. Det hedder udtrykkeligt i § 2, stk. 2:

„I det omfang, hensynet til en samlet planlægning af området tilsiger det, kan boligministeren efter udvalgets indstilling og med tilslutning af byplannævnet bemyndige udvalget til helt eller delvis at udøve de beføjelser i henseende til tilvejebringelse af forslag til byplaner, som ellers i henhold til byplanloven varetages af vedkommende kommunalbestyrelse.“

Hvis ikke det kan kaldes indgreb i det kommunale selvstyre, ved jeg ikke, hvorledes det kan betegnes.

Helt urimeligt forekommer det mig, at

udvalget kan fastsætte tidsfølgen for, hvornår og hvordan området skal udbygges. Det kan i virkeligheden betyde afbæk i erhvervenes og industriernes planlægning og vil kunne afstedkomme store vanskeligheder for erhvervslivet, ligesom det indskrænker den enkelte parcelejers mulighed for at råde over sine egne arealer. Det forekommer mig at være alt for vidtgående, og før jeg i det udvalg, der formentlig bliver nedsat, har haft lejlighed til at kontakte repræsentanter fra de interesserede parter, vil jeg på mit partis vegne forbeholde mig min stilling til denne paragraf.

Endelig må jeg med henblik på § 5 tage afstand fra den tanke, at boligministeriet nu skal til at optræde på samme måde som jordlovsudvalget, da ministeren ifølge paragraffen efter indstilling fra udvalget skal kunne erhverve arealer med henblik på tilvejebringelsen af et passende udbud af byggegrunde til rimelige priser. Det kan dog ikke være statens opgave at optræde som ejendomsmægler, og den praksis, som anvendes af landbrugsministeriet gennem jordlovsudvalget, kan ikke uden videre overføres til boligministeriet. Det skal ikke være nogen hemmelighed, at mit parti er meget ængstelig for at medvirke til at medgive den højtærede boligminister flere bemyndigelser end strengt nødvendigt.

Jeg er selvfølgelig villig til at forhandle om problemerne i det kommende udvalg, men jeg kan på nuværende tidspunkt med de oplysninger, der foreligger, absolut ikke tilsige nogen særlig velvilje, tværtimod. Jeg møder til udvalgsarbejdet med en indstilling, der er alt andet end positiv over for det foreliggende lovforslag.

Kirsten Gloerfelt-Tarp: På det radikale venstres vegne kan jeg give tilslutning til statens medvirken til, at der snarest skabes planer for en hensigtsmæssig udvikling i Køge Bugt-området. Nu da trafiklinjerne, baner og veje, i det store og hele fastlægges, og da der er udsigt til, at de kan være færdige inden for en kortere årrække, gælder det om i tide at udnytte mulighederne for at skabe en fornuftig bebyggelse, herunder fordeling af arealerne på beboelsesområder, erhvervsområder og friluftsområder. Vi har i særlig grad chance for at skabe noget fornuftigt i Køge Bugt-området, fordi det i

[Kirsten Gloerfelt-Tarp.]

stort omfang drejer sig om landbrugsarealer, og fordi den eksisterende bebyggelse er minimal. Hertil kommer, at det store pres, der er på grunde og bygninger i hovedstadsområdet, gør det meget ønskeligt, at bebyggelse finder sted i takt med gennemførelsen af trafiklinjerne.

Det haster altså med at komme i gang med planlægningen. En sådan planlægning for hele området bør selvsagt for hovedretningslinjernes vedkommende finde sted på tværs af kommunegrænserne. Derfor finder jeg det hensigtsmæssigt, at der som foreslået nedsættes et udvalg med repræsentanter for kommunerne og for statslige myndigheder med det formål at tilvejebringe et forslag til en dispositionsplan for hele området og i øvrigt med forskellige andre beføjelser. Også den støtte, det vil være for kommunerne, at der til udvalget knyttes teknisk sagkundskab, mener jeg er nødvendig.

Også jeg ønsker at omtale det nye princip i denne art lovgivning: at staten bemyndiges til at erhverve arealer med henblik på tilvejebringelse af et passende udbud af byggegrunde til rimelige priser, det nye princip, som de ærede medlemmer hr. Axel Kristensen og hr. Gottschalck-Hansen lige har vendt sig meget kraftigt imod. Inden for lovgivningen er det vel et nyt princip, men tanken er ikke ny. Jeg minder om, at det udvalg, som i de første år under besættelsen behandlede statens forhold til byggeriet, i sin enstemmige betænkning, afgivet i 1943, udtalte sig til gunst for, at staten for at sikre rimelige grundpriser i visse tilfælde burde foretage jorderhvervelser, f. eks. når en kommune ikke selv kunne klare de omhandlede køb, eller når staten alene planlægger visse trafiklinjer; i så fald mente udvalget, at det var statens opgave også ad denne vej at træffe foranstaltninger mod grundspekulation. Denne udvalgsbetænkning var som nævnt enstemmig, og det refererede synspunkt var således også tiltrådt af repræsentanterne for de politiske partier, der var medlem af udvalget, herunder repræsentanterne for venstre og de konservative, så det kan jo ikke være så revolutionerende nu, at dette princip kommer frem, når gode venstremænd og konservative i 1943 kunne tiltræde det. Mod-

standen skyldes vel ikke, at man er så ivrig for at være opposition, og at valget snart kommer? Jeg må rigtignok sige, at hvis man virkelig havde handlet i tide og fulgt disse principper og ikke ventet så længe som indtil nu, havde der været noget at vinde for staten, noget at vinde for Storkøbenhavns beboere, noget at vinde for hele samfundet. Der er gået megen tid til spilde.

Vi må naturligvis i folketingsudvalget undersøge forholdene nærmere, men jeg kan ikke tro andet, end at vi i enighed kan gennemføre denne lovgivning. Bedre sent end aldrig. Nogen begrænsning af kommunernes selvbestemmelsesret finder naturligvis sted, når lovforslaget gennemføres, men jeg kan ikke tiltræde den farvede fremstilling, som blev givet af de to foregående ærede ordførere. De må åbenbart have overset, at der efter forslaget er sikret kommunerne medbestemmelsesret overalt, også ved at byplannævnet er inddraget i en række afgørelser. Endvidere vil det fortsat være de enkelte kommuners sag at foretage den mere detaljerede byplanlægning inden for den ramme, som udvalget har lagt. I øvrigt er jeg enig med boligministeren i, at den bistand, ordningen betyder for kommunerne, må opveje de indgreb, som en samordning af hensyn til hele området gør nødvendig.

Boligministeren oplyste i sin fremsættelse, at han allerede havde orienteret de pågældende sognerådsforeninger om lovforslaget; jeg går ud fra, at fortsatte forhandlinger med kommunerne vil finde sted, inden ordningen træder ud i livet.

Lovforslagets bestemmelser må i forbindelse med udbygningen af de nye trafiklinjer medvirke til, at der på længere sigt skaffes flere byggegrunde i den del af hovedstadsområdet. Det vil imidlertid tage nogen tid og altså ikke direkte påvirke den nuværende situation. Jeg benytter derfor lejligheden til at spørge ministeren om udsigterne til at få udvidet inderzonerne i de gældende byudviklingsplaner for Københavnseggen. Som medlem af folketingets stående udvalg om regulering af bymæssige bebyggelser føler jeg et vist medansvar for zonedragningen. Vi lægger i udvalget altid megen vægt på, at der må være rigelige områder såvel i inder- som mellemzone i forhold til den skønnede

[Kirsten Gloerfelt-Tarp.]

befolkningstilvækst i den pågældende periode, men vi må erkende, at de prognoser, der har været lagt til grund, ikke har kunnet holde over for udviklingen, der af mange grunde er gået raskere end forventet. Det er som bekendt vanskeligt at spå. Det radikale venstre forventer imidlertid, at der snarest sker en væsentlig forskydning af zonerne.

Hvad det foreliggende lovforslag angår, kan jeg tilsige en velvillig behandling, og jeg går ud fra, at når dette lovforslag kommer til folketingsudvalget, bliver det genstand for en saglig behandling dér — jeg taler ud fra erfaring fra behandlingen af lignende love. Selv om det ærede medlem hr. Axel Kristensen farer op og elsker at sige mange drastiske ting, er han jo, når han også i udvalget har fået lov at løbe linen ud, en af de mest positive og saglige medarbejdere. Det gælder oppositionens ordførere, at de begge i dag har erkendt, at der her er et problem, og derfor tror jeg, det ender med, at udvalget afgiver en enig indstilling.

Sandau: De udvidelser af bane- og vejnettet, som er nær forestående i området ved Køge Bugt, vil i løbet af et forholdsvis kort åremål danne grundlag for nye bysamfund af ret anseligt omfang. Formålet med det foreliggende lovforslag er at komme en tilfældig udvikling i forkøbet og derved hindre, at der bagefter skal foretages kostbare ændringer. Dette, at bysamfund vokser op i løbet af få år, kræver dispositioner, som ikke er nødvendige i mere langsomt voksende byer, og i dette særlige tilfælde er en planmæssig byudvikling af området af stor vigtighed for en fremtidig aflastning af en voksende befolknings øgede boligkrav i hovedstaden.

Det er en vigtig opgave, der her skal løses, og som kun kan løses ved samarbejdsvilje fra alle sider. Til dette formål har forslaget til hensigt at bemyndige boligministeren til at nedsætte et udvalg. Jeg tror ikke, det bliver nogen umiddelbar let opgave at løse, da der er tale om ikke så få kommuner. Det har vi allerede fået et indtryk af ved at høre de to ærede ordførere for venstre og de konservative. Den succes, som dette byplanarbejde vil

få, vil formentlig afhænge en hel del af den måde, det vil lykkes det nedsatte udvalg at samarbejde med de forskellige kommuner på og respektere disses særpræg, hvor det kan gøres uden skade for helheden.

Jeg ser i modsætning til det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen meget gerne, at staten ifølge § 5 erhverver så megen jord som muligt dernede. Man skal ikke undervurere betydningen af, at der sideordnet med dette forslag også foreligger forslag til lov om vilkår for salg af jord i offentlig eje, hvilket sammen med det foreliggende forslag skulle kunne skabe mulighed for noget nær det helt ideelle bysamfund.

Det ærede medlem hr. Axel Kristensen berettede om, hvordan jordpriserne blev jobbet op visse steder. Jeg vil gerne sige til det ærede medlem, at han i løbet af kort tid får rig lejlighed til at medvirke til at inddrage en meget væsentlig del af disse opskruede jordværdier. Jeg håber, at det ærede medlem vil bevare sin forargelse så længe.

Der kunne herudover gøres forskellige detailbetragtninger gældende, men det bør vist komme under udvalgsbehandlingen, hvortil jeg på mit partis vegne kan tilsige retsforbundets velvilje.

Alfred Jensen: Den kommunistiske gruppe kan tiltræde begrundelsen for lovforslaget. Vi har den opfattelse, at planlægning i dette tilfælde er i allerhøjeste grad nødvendig.

Det var ret interessant at høre det ærede medlem hr. Axel Kristensen redegøre for udviklingen i Gladsaxe, hvorefter han fastslog, at de vanskeligheder, der var her, skyldtes planløshed. Jeg er ganske enig i, at det skyldes planløshed, og jeg er også af den opfattelse, at vi ikke alene burde lægge planer for bygning af boliger for et specielt område som kystområdet nord for Køge, men for hele landet og for landets erhvervsliv; så ville vi ikke komme ud for de ting, som det ærede medlem har talt om; for alt det, han har fremdraget af skader som følge af planlægning, er jo kun udtryk for, at planlægningen ikke har været gennemført, som den skulle gennemføres, og ikke har været gennemført rettidigt. Det

[Alfred Jensen.]

er i virkeligheden udtryk for, som han selv sagde det, planløshed, og det mener vi ikke bør råde i dette tilfælde. Derfor kan vi gå ind på de tanker, der ligger til grund for dette forslag. Vi kan gå ind for, at der bliver nedsat et udvalg til at behandle de problemer, der opstår omkring bebyggelsen i de pågældende kommuner.

Jeg har naturligvis med interesse hørt på de indvendinger, der er gjort med hensyn til det kommunale selvstyre. Jeg må da sige som vor opfattelse, at det, der er galt her, er jo, at man ikke for længst har skabt et kommuneforbund for hovedstadens vedkommende, man kan godt sige én kommune, så at der virkelig blev mulighed for at løse problemerne i overensstemmelse med almenhedens interesse. Bestemmelsen i § 2, stk. 2, som det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen argumenterede så stærkt imod, angår jo netop en planlægning for hele området, berører altså de forskellige kommuner, og det forekommer mig, at den enkelte kommunes specielle interesse må vige for den samlede kommunegruppens interesse.

Jeg deler altså ikke disse betænkeligheder; tværtimod vil jeg tro, at hvis man skal nå frem til en fornuftig løsning, bliver man nødt til at have lovforslagets bestemmelser.

Der er udtrykt betænkelighed ved ekspropriationsbestemmelsen i § 5. Min betænkelighed går i modsat retning. Efter min mening burde ministeren, eller for min skyld et eller andet organ, have bemyndigelse til, lige så snart planerne var udarbejdet, at bemægtige sig de arealer, det her drejer sig om, for det er den eneste måde, hvorpå man kan få en fornuftig løsning af problemerne, også af prisspørgsmålet. Jeg ved ikke, om det kan lykkes at overtale regeringen og ministeren til at gennemføre, at det offentlige overtager den jord, der omfattes af de planer, der vil blive udarbejdet, men jeg rejser allerede her ved første behandling tanken herom.

I øvrigt tilsiger jeg den kommunistiske gruppes velvillige medvirken til lovforslagets gennemførelse.

Boligministeren (Carl P. Jensen): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere, måske bortset fra det ærede medlem hr. Axel

Kristensen og det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen, for god modtagelse og for tilsagn om en velvillig behandling af dette forslag, der, som det også fremgik af nogle af ordførertalerne, har til formål at støtte alle rimelige bestræbelser i at opnå den hensigtsmæssige løsning af den helhedsplanlægning, som ud fra mange af de hensyn, der har været nævnt, vil være ønskelig som følge af den udvikling, der må forudses på grund af den forventede udbygning af S-banen og den planlagte vestmotorvej.

Det ærede medlem hr. Axel Kristensen gjorde også ved dette forslags behandling nogle bemærkninger om denne form for hastelovgivning. Jeg har ikke talt om hastelovgivning, og jeg har ikke travlt. Det er det kommende folketingsudvalg, der bestemmer farten, og ikke regeringen, selv om vi naturligvis gerne ser lovgivningsarbejdet fremmet, men det må naturligvis have den tid, det skal, i udvalget.

Det ærede medlem hr. Axel Kristensens sædvanlige venligheder over for et regeringsforslag fornægter sig jo ikke, men jeg synes alligevel, at det ærede medlems tale i realiteten gav udtryk for, at man i virkeligheden havde behov for mere plan end hidtil. At det ærede medlem taler om håbløs forvirring, forbavser mig ikke. Nu kom det ærede medlem jo først med dette udtryk, så kan jeg ikke så godt bruge det om det ærede medlems opfattelse af dette forslag, selv om det måske ville have været mere dækkende anvendt herpå.

Jeg skal ikke gå ind i de mange enkelt-heder, det ærede medlem var inde på, men når det ærede medlem nævner, at der i lovforslaget ikke tales noget om udvalgets sammensætning, om udvalgets indbyrdes forhold, så er det vel nok rigtigt. Men hvis det ærede medlem havde læst bemærkningerne til lovforslagets § 1, stk. 2, ja, så kunne det ærede medlem med lidt regnekunst o. s. v., måske også uden regnestok, heraf udlede, at de 8 kommuner får i hvert fald 1 medlem hver, det er 8, og 1 for hvert af de 2 amtsråd. Det vil sige, at der bliver tale om 10 kommunale repræsentanter, som altså udgør det, det ærede medlem betegnede som det folkevalgte element.

Ud over disse 10 repræsentanter skal der ifølge forslaget optages repræsentanter for

[Boligministeren.]

statslige og andre myndigheder. Hvis det ærede medlem har læst bemærkningerne til § 1, stk. 2, vil han se, at man ikke har søgt at skjule, hvem man har tænkt på. Der er nævnt statsbanerne, vej-, kloak- og fredningsmyndighederne. Her har det folkevalgte element også for nogle af disses vedkommende indflydelse på, hvem der bliver tale om, og det er ikke tanken, at repræsentanterne for staten vil komme i overtal.

Lad mig her henvise til, at det ved fremsættelsen af lovforslaget blev præciseret, at det vil blive sikret, at udvalget sammensættes med en overvejende kommunal repræsentation, og heri ligger, blev det sagt, naturligvis en væsentlig garanti for, at man ikke forsøger at gå det kommunale selvstyre for nær. Der er altså ikke på nogen måde tale om at skyde det folkevalgte råd ud, man kan sige tværtimod, og jeg vil endda sige, at skulle det vise sig påkrævet med den repræsentation, der kan blive tale om fra anden side — jeg ved jo ikke, hvilke ønsker der kan fremkomme under udvalgsforhandlingerne eller på et andet tidspunkt — ja, så kan vi udvide antallet af de kommunale repræsentanter, således at man i hvert fald sikrer sig, at det folkevalgte råd er i overtal.

Når det ærede medlem mener, at det i lovforslagets § 5 rent ud siges, at det er meningen, at man ud over at foretage en planlægning skal lade staten købe arealer, sådan at den behersker udviklingen med hensyn til tid og økonomi, er det at stille tingene på hovedet. Når det ærede medlem bruger denne vending, at der ud over planlægningen også er tale om opkøb af disse arealer, er det, som om der er tale om to af hinanden uafhængige faktorer, altså som om planlægningen er én funktion og købet en anden funktion.

Må jeg hertil sige, at hvis man læser § 5 — hvis altså det ærede medlem læser den én gang til — vil det fremgå, at det, der er tale om, er, at det udvalg, der nedsættes, kan afgive indstilling om, at boligministeren med bevillingsmyndighedernes tilslutning erhverver sådanne arealer i det af planlægningen omfattede område, som det af hensyn til områdets hensigtsmæssige

udbygning må være nødvendigt; det vil altså sige, at det til at begynde med er — hvis jeg må gentage — det folkevalgte element, der foretager denne indstilling til boligministeren; først når denne har opnået bevillingsmyndighedernes tilslutning, kan der blive tale om, at købet foretages. Men det står naturligvis i forbindelse med planlægningen, det er ikke en funktion i sig selv. Hvis det er en bemyndigelse, ved jeg ikke, hvad en bemyndigelse er.

Jeg skal ikke komme nærmere ind på det ærede medlems betænkeligheder, men blot nævne, at jeg den 28. april havde et møde med repræsentanter for Københavns Amts Sognerådsforening, der mødte ved sin formand, borgmester Fenneberg, og sin næstformand, borgmester Valdemar Hansen, og for Sognerådsforeningen i Gammel Roskilde amt, hvor forretningsudvalget mødte ved formanden, sognerådsformand Eliassen, fhv. sognerådsformand Aage Jensen og sognerådsformand Chr. Rasmussen. Der blev ved dette møde fra en af de repræsentanter, der var ordfører for Københavns Amts Sognerådsforening, givet udtryk for tilfredshed med, at boligministeriet havde taget dette initiativ for en helhedsplanlægning på området, og denne ordfører fandt det meget vigtigt at understrege, at det var af stor betydning, at der skabtes et organ, som kunne fastlægge hovedlinjerne for områdets udbygning. Det understregedes videre, at i udviklingsplanen for Københavns amt havde man ofret for lidt tid på spørgsmålene om tidsfaktorerne og kommunernes økonomiske muligheder for at leve op til denne plan, og derfor var man tilfreds med, at der i lovforslaget nu var skabt mulighed for at tilvejebringe en plan for tidsfølgen i Køge Bugt-områdets udbygning. Endelig udtaltes tilfredshed med, at udvalget havde til opgave at bistå kommunerne med planernes administration for hovedlinjernes vedkommende, mens man var opmærksom på, at kommunalbestyrelserne i øvrigt i princippet skulle bevare deres myndighed i henhold til byplanloven og bygningslovgivningen.

Jeg tror, at det ærede medlem på ganske afgørende punkter — det samme gælder det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen — har misforstået ideen og tanken i dette

[Boligministeren.]

lovsforslag, men der vil nu i det kommende udvalg blive anledning til at få klaret disse misforståelser. Det samme gælder det spørgsmål, som det ærede medlem fru Kirsten Gloerfelt-Tarp rejste vedrørende zonerne; også det vil man kunne drøfte i et kommende udvalg. Jeg tilsiger min medvirken til arbejdet i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Hougaard: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Det er meddelt mig, at *Victor Gram* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til folketingsbeslutning om besparelser i udenrigsministeriets administrationsomkostninger. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Victor Gram* har vedkommende gruppe udpeget *Alsing Andersen*, som herefter er valgt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 11. maj, kl. 10 med følgende dagsorden.

1) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme.

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter.

4) *Spørgsmål til ministrene.*

5) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående beretning til folketinget om Nordisk Råds 7. session.*

6) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændringer i lov om en opsparingsordning for unge ikke-forsørgere.

7) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om udbygning af det storkøbenhavnske S-banenet og om forarbejder for tunnelbaneanlæg i København og Frederiksberg.

8) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om planlægning af Køge Bugt-området.

9) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.

10) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om beskæftigelse og uddannelse af unge.

11) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om bortfald af understøttelsesret i visse tilfælde for unge arbejdsløse).

Mødet hævet kl. 17⁴⁰.

100. møde.

Onsdag den 11. maj kl. 10.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 3725, fremsættelsen i tidenden sp. 5269).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Formanden: Under behandlingen af denne sag kan også den følgende sag på dagsordenen omtales, nemlig:

Forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v.

Holger Eriksen: Det kan måske se noget mærkeligt ud, at der fremsættes forslag om ændringer i loven om grundværdistigningsafgift, efter at den samme lov er blevet ændret inden for vurderingsperioden, men værdistigningerne omkring de større byer har i den sidste tid været så voldsomme, at det må være gået op for alle, at samfundet simpelt hen ikke kan tillade de enkelte grundbesiddere at tage sådanne gevinster hjem på den øvrige befolknings bekostning, og at de gældende lovbestemmelser ikke er tilstrækkelige til at hindre dette. Jeg har læst, at Lyngby kommune har måttet betale en gård, der lå i yderzonen, og som skulle anvendes til kolonihaver, med en pris, der lå 7 gange over vurderingsprisen, og i går kunne man læse, at der var solgt nogle gårde ved den nye Køgebane til priser, der lå 8 gange over vurderingsprisen. Når man er kommet så langt ud, er det nødvendigt, at der foretages noget.

Inden jeg går over til at omtale selve lovforslaget, vil jeg gøre nogle rent prin-

ciipielle bemærkninger. For mig har fuld grundskyld og fuld grundværdistignings-skyld altid stort set været det samme. Formålet har været, at brugeren af jorden skulle betale grundrente af jordens værdi, og at altså al grundværdistigning, der ikke var arbejdsskabt, skulle komme samfundet som sådant til gode. Når behovet for jord stiger, fordi bysamfundene vokser, eller fordi samfundet ofrer større eller mindre beløb på bedre kommunikationsmidler o.s.v., har den tilfældige jordejer intet krav på denne stigning. Hvis samfundet f. eks. anlægger en ny bane eller en ny havn og omkostningerne i hvert tilfælde er 10 mill. kr. og dette bevirker, at grundværdierne i nærheden stiger med tilsvarende beløb, er det faktisk i strid med ejendomsretten, hvis ejerne får denne stigning, thi så betyder det, at de pågældende grundejere fra samfundet har tilegnet sig værdier af den nævnte størrelsesorden. Man kan derfor ikke sige, at formålet med at gennemføre fuld grundskyld eller fuld grundstignings-skyld principielt er at holde grundprisen nede. Formålet er derimod at føre den samfundsskabte grundværdistigning tilbage til samfundet.

Noget helt andet er, at der som en bivirkning i første omgang må antages at ville komme et prisfald. Når man er inde i en periode, hvor sælgeren ved, at han vel kan få stor fortjeneste ved at sælge i dag, men sandsynligvis en endnu større fortjeneste ved at vente nogle år, vil han naturligvis være tilbageholdende, medens omvendt køberen, der vejrer en chance for at tage en yderligere fortjeneste hjem, bliver mere pågående. Det bliver altså ikke det naturlige forhold mellem tilbud og efterspørgsel, der bestemmer prisen, men et kunstigt formindsket tilbud og en ligeledes kunstigt forøget efterspørgsel. Det er en sådan periode, vi er inde i i dag.

Hvad der navnlig har været galt ved den gældende lovgivning på dette område, er det såkaldte konjunkturtillæg, der hviler på den antagelse, at den prisstigning, der